

OD REDAKCJI

Drogie Koleżanki!

Tym razem w biuletynie przedstawiamy przykłady działalności szkoleniowej, którą prowadzą międzynarodowi konsultanci laktacyjni na Wybrzeżu. W Trójmieście i okolicach jest łącznie 8 konsultantów, większość z nich współpracuje ze sobą organizując i przeprowadzając szkolenia i konferencje nt. laktacji dla pracowników służby zdrowia z województwa pomorskiego.

Pierwsze wykłady odbyły się w 2003 r. w jednej z gdyńskich przychodni. Pomysłodawcą i organizatorem była Iwona Guć, która postanowiła stworzyć dla położnych środowiskowych z Gdyni okazję do uaktualnienia wiedzy związanej z karmieniem piersią. Potem uznałyśmy, że może uda nam się wspólnie stworzyć takie szkolenie, które spełniałoby warunki Inicjatywy Szpitala Przyjazny Dziecku i które objęłoby pracowników dwóch placówek: Szpitala Specjalistycznego Św. Wojciecha w Gdańsku i Szpitala Morskiego im. PCK w Gdyni. Od tego czasu przeprowadziłyśmy łącznie 7 szkoleń oraz konferencji w Trójmieście i okolicach. Szacujemy, że w organizowanych przez nas szkoleniach wzięło udział ok. 350 pracowników służby zdrowia. Zapraszałyśmy do współpracy wykładowców specjalizujących się w różnych dziedzinach – neonatologów, psychologów, nauczycieli naturalnego planowania rodziny, prawnika z Federacji Konsumentów, także międzynarodowych konsultantów laktacyjnych z innych rejonów Polski – przyjechały do nas z wykładami Monika Żukowska-Rubik, Beata Szyber i Katarzyna Asztabska.

Szkolenia miały służyć przede wszystkim propagowaniu karmienia piersią wśród pracowników pomorskich placówek służby zdrowia. Dla nas okazało się to także bardzo cennym doświadczeniem i doskonałym sposobem na ugruntowanie wiedzy przed egzaminami: pierwszym organizowanym przez KUKP i drugim – przez IBCLC. Od chwili uzyskania tytułu IBCLC traktujemy przygotowania do wykładów i udział w nich jako okazję do wymiany doświadczeń i pretekst do aktualizowania naszej wiedzy. Jest to też dla nas tani sposób na zdobycie punktów edukacyjnych CERP potrzebnych do zbliżającej się nieuchronnie recertyfikacji!

Prezentując relacje z dwóch ostatnich konferencji z Pucka i Gdańska chcemy każdą z Was zachęcić do podobnych działań.

Z wiosennymi pozdrowieniami!

Agnieszka Pietkiewicz

KONFERENCJE

Gdańsk - „Zasady Szpitala Przyjaznego Dziecku – zasadami skutecznej promocji karmienia piersią”

W dniach 28 lutego oraz 7, 9 i 14 marca 2006 roku w Szpitalu Specjalistycznym Św. Wojciecha w Gdańsku – Zaspie odbyła się konferencja szkoleniowa dotycząca roli personelu medycznego w promocji karmienia piersią. Była to już trzecia konferencja w tym szpitalu poświęcona Inicjatywie Szpitala Przyjaznego Dziecku oraz problematyce laktacyjnej. Można więc już mówić o pewnej cykliczności a nawet tradycji spotkań. W każdej konferencji uczestniczy ok. 80 osób – tyle mieści się w sali konferencyjnej szpitala. Są to przede wszystkim pracownicy szpitala, który od 3 lat przygotowuje się do uzyskania tytułu Szpitala Przyjaznego Dziecku. Do udziału w szkoleniu zapraszane są również pielęgniarki i położne z Trójmiasta i okolic.

Organizatorem konferencji jest, najogólniej rzecz ujmując, szpital przy współdziałaniu Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych. Natomiast osobą odpowiedzialną za całość przedsięwzięcia, w przypadku dwóch pierwszych konferencji, była Agnieszka Pietkiewicz; za organizację tegorocznej konferencji – Joanna Żołnowska.

Program Konferencji dostosowany był do wymogów Inicjatywy Szpitala Przyjaznego Dziecku, zawierał 18 godzin wykładów i warsztatów, w trakcie których omówiono wszystkie z „Dziesięciu Kroków do Udanego Karmienia Piersią”.

Szkolenie zostało podzielone na cztery dni. Wykłady pierwszego dnia obejmowały tematykę dotyczącą Inicjatywy WHO. Konferencję otworzył Ordynator Oddziału Położniczo – Ginekologiczno, dr Lech Bolt, przedstawiając argumenty mające zmotywować personel Szpitala do dalszego wysiłku w stronę spełniania kolejnych wymogów Inicjatywy; następnie dr Krystyna Mikołajczyk, neonatolog ze szpitala w Wejherowie, opowiedziała o sposobie, w jaki w jej szpitalu realizuje się „10 Kroków...”; Pani Beata Bień, szefowa trójmiejskiego oddziału Federacji Konsumentów, z dużą pasją przedstawiła zasady Kodeksu Marketingu Produktów Zastępujących Mleko Kobiece; Joanna Żołnowska starała się zaprezentować projekty procedur postępowania wspierającego karmienie piersią u położnic po porodzie fizjologicznym i po cięciu cesarskim.

Pewną odskocznią tematyczną były wykłady pani Magdaleny Chrzan – szpitalnego psychologa – dotyczące zasad komunikacji w poradnictwie laktacyjnym oraz problemom emocjonalnym, które się wiążą z porodem. Pani dr Ewa Głuszczyk, neonatolog, przedstawiła problemy w karmieniu piersią wynikające ze wcześniactwa i powikłań neurologicznych.

Kolejne trzy dni konferencji należały do Agnieszki Pietkiewicz. Było dla niej prawdziwy wykładowy maraton. W ciągu 12 godzin przedstawiła w sposób niezwykle zajmujący, a zarazem wyczerpujący fizjologię laktacji, rozprawiła się z krążącymi mitami o karmieniu piersią, opowiedziała o problemach laktacyjnych i ich rozwiązywaniu, o alternatywnych metodach podawania pokarmu i o wielu innych zagadnieniach związanych ze wspieraniem matek rozpoczynających karmienie piersią. Wykłady przeplatane były zajęciami warsztatowymi, a każdy dzień zajęć zakończony był testem – pytania były podchwytliwe...ale uczestnicy konferencji dali sobie z nimi radę (chciałoby się rzec – wspólnymi siłami).

Wszyscy uczestnicy konferencji mieli też możliwość uczestniczenia w warsztatach psychologicznych „Skuteczna komunikacja z kobietami w okresie okołoporodowym” oraz wysłuchania wykładu Magdaleny Chrzan o wspomaganie tworzenia więzi między rodzicami a ich przedwcześnie urodzonym dzieckiem.

Jak widać z powyższego, program Konferencji był bardzo obszerny i każdy z jej uczestników, niezależnie od miejsca pracy – szpital czy środowisko – miał możliwość poszerzenia swej wiedzy o ważne zagadnienia. Znalazło to odzwierciedlenie w ankietach, w których uczestnicy oceniając Konferencję, docenili dobór tematów, wysoki poziom prowadzenia większości zajęć, nie szczędząc oczywiście uwag krytycznych, które zostaną wykorzystane przy organizacji kolejnych szkoleń. Bo pewnie będą kolejne...Chociaż organizując tę konferencję miałam chwilę wątpliwości, gdy okazywało się, że to co było pewne i załatwione nagle sypało się w gruzy, gdy były problemy ze znalezieniem sponsorów, gdy nie można było kserować materiałów szkoleniowych, bo szpitalny sprzęt był ciągle zajęty, i... inne takie historie, które może zrozumieć tylko ktoś, kto sam organizował jakieś szkolenie.

Do organizowania kolejnych takich spotkań motywuje mnie – poza satysfakcją, że udało się coś zrobić na nie najgorszym, w sumie, poziomie – wypowiedź jednej z położnych środowiskowych, że było to jej pierwsze szkolenie od czasu sprywatyzowania jej przychodni czyli od 5 lat i mogła w nim uczestniczyć, bo było bezpłatne.

Joanna Żołnowska

Puck - „Szpital Przyjazny Dziecku - realizacja programu w podstawowej opiece zdrowotnej”

22 marca 2006 w Pucku odbyło się szkolenie „Szpital Przyjazny Dziecku - realizacja programu w podstawowej opiece zdrowotnej”. Organizatorami byli: dyrekcja oraz pracownicy oddziału położniczo – ginekologicznego i noworodkowego Szpitala im. Franciszka Żaczka w Pucku.

Do kameralnej restauracji „Admirał Pub” przybyli wszyscy zaproszeni goście. Najliczniejszą grupą były położne i pielęgniarki pracujące w środowisku, w poradniach D i K. Uczestnikami byli także lekarze rodzinni, pediatrzy i ginekolodzy. Nie zabrakło oczywiście pracowników szpitala - łącznie w szkoleniu uczestniczyło około 70 osób, a dla pracowników podstawowej opieki zdrowotnej wydano 40 certyfikatów. Wśród pięciu prelegentek przedstawiających zagadnienia związane z naturalnym karmieniem, cztery z nich posiadały tytuł Międzynarodowego Konsultanta Laktacyjnego.

Uczestników szkolenia powitała dr Ewa Bonk-Woźniakiewicz, dyrektor szpitala. Cykl wykładów rozpoczęła mgr J. Żołnowska. W bardzo profesjonalny sposób przedstawiła temat „Fizjologia laktacji”, a „10 kroków do udanego karmienia piersią” omówiła M. Zawadzka, z jednej z najlepszych w Polsce placówek z tytułem Szpitala Przyjaznego Dziecku – ze szpitala w Pucku. O najczęstszych problemach występujących podczas laktacji opowiedziała mgr B. Rybicka. Wykorzystała w prelekcji swoje doświadczenia z indywidualnej praktyki położniczej. Na czym polega wspierania kobiet karmiących piersią z wielkim sercem i siłą spokoju opowiedziała A. Pietkiewicz. Temat „Stosowanie leków podczas laktacji” omówiła lek. med. A. Myszevska. Ostatnim wykładem była „Realizacja kalendarza szczepień ochronnych u dzieci”.- przedstawionym przez pracownika Powiatowej Stacji Sanitarnej- Epidemiologicznej. Nad sprawnym przebiegiem szkolenia czuwał dr n. med. A. Przyboś - ordynator oddziału położniczo-ginekologicznego. Jeden ze sponsorów szkolenia wyraził słowa uznania: „Nie spodziewałem się, że w tak małym ośrodku jakim jest szpital w Pucku przyjdzie mi gościć na szkoleniu zorganizowanym na tak wysokim światowym poziomie”. Brawo dla konsultantek!

Dzięki sponsorom BOIRON, MEDELA, OILATUM, SANOFI, szkolenie odbyło się bezpłatnie i zaproponowano uczestnikom poczęstunek. Wielką niespodziankę sprawił Pan Tomasz Chodkowski wręczając każdemu w prezencie książkę „Karmienie piersią - skrypt dla studentów medycyny” wydaną przez KUKP. Uczestnicy szkolenia z dużą uwagą słuchali wykładów (niektórzy z nich robili notatki), a ich liczna obecność świadczy o zainteresowaniu tematem naturalnego karmienia. Na sali panowała cisza i skupienie, i choć spotkanie trwało kilka godzin, to miało się wrażenie, że czas płynął jakoś szybciej, niż na innych konferencjach. Każdy z wykładowców był przyjęty naprawdę ciepło i z dużą życzliwością. Puck pokazał prawdziwą klasę!

Dr A. Przyboś po tak udanym i owocnym szkoleniu zamierza co roku organizować konferencje dla pracowników szpitala i służby zdrowia w powiecie puckim.

Magdalena Zawadzka

Komitet Upowszechniania Karmienia Piersią wziął udział w konferencji naukowej „Bezpieczne żywienie niemowląt podstawą zdrowia” w IMID w dniu 3 lutego 2006 roku. Dr Magdalena Nehring-Gugulska, sekretarz KUKP przedstawiła referat pt. Aktualne zalecenia WHO dotyczące karmienia piersią. Oto najważniejsze zagadnienia:

W roku 1990 w Deklaracji Innocenti podpisanej przez 29 państw Polska zobowiązała się do powołania krajowego koordynatora i stworzenia KUKP oraz wdrożenia Kodeksu Marketingu Produktów Zastępujących Mleko Kobiece do prawodawstwa i „10 Kroków do udanego karmienia piersią” w placówkach opieki nad matką i dzieckiem. Rezolucja WHO 45.34 powołała inicjatywę Szpital Przyjazny Dziecku do życia. Obecnie realizuje ją KUKP przy wsparciu IMID, UNICEF, WHO, mamy 61 szpitali, co daje nam 3 miejsce w UE. W 2002 roku Zgromadzenie Ogólne WHO przyjęło „Globalną Strategię Żywienia Niemowląt i Małych Dzieci”, która stanowi podstawę naszych obecnych działań.

Rezolucja WHA 55.25 „Żywienie niemowląt i małych dzieci” z roku 2002, która zaleca wdrażanie „Globalnej Strategii”, konkluduje, że umieralność niemowląt i małych dzieci można zmniejszyć przez:

- poprawę stanu odżywienia kobiet w wieku rozrodczym zwłaszcza w okresie ciąży,
- wyłączne karmienie piersią przez 6 miesięcy życia, -odpowiednie żywienie uzupełniające od 7 miesiąca,
- kontynuowanie karmienia piersią do 2-go roku życia lub dłużej,
- stosowanie odpowiedniej żywności niemodyfikowanej genetycznie

Dotychczasowe wątpliwości na temat jak długo karmić wyłącznie piersią zostały tym samym rozwiązane. Do końca 6 miesiąca (180 dni) rekomenduje Światowa Organizacja Zdrowia w rezolucjach: z roku 1994 (WHA 47.5), 2001 (WHA 54.2), 2002 (WHA 55.25). Na te same dokumenty powołuje się Amerykańska Akademia Pediatrii w swoim stanowisku z roku 2005, w którym określa dziecko karmione piersią wzorcem zdrowia i rozwoju.

Wnioski i rekomendacje komisji ekspertów z systematycznego przeglądu literatury medycznej dotyczące rozwoju układu pokarmowego, immunologicznego, funkcji motorycznych jamy ustnej oraz funkcji reprodukcyjnych u matki. Naylor AJ., Morrow AL. (Genewa Mar 2001):

- większość dzieci ur. o czasie osiąga dojrzałość do przyjmowania posiłków o półstałej lub stałej konsystencji nie wcześniej niż między 6 a 8 mc
- pozwala dziecku uzyskać silniejszą ochronę immunologiczną i ograniczyć narażenie na patogenny w wieku, kiedy jest ono bardzo podatne na zakażenia.
- wydłuża okres nieplodności u matki
- eksperci zgodzili się, że nie ma powodów, aby twierdzić, że wyłączne karmienie piersią nie powinno trwać do końca 6mc, pomimo braku długoterminowych badań.

Wnioski z przeglądu systematycznego „Optymalny czas trwania karmienia piersią”. Kramer MS, Kakuma R WHO: The optimal duration of exclusive breastfeeding: A systematic review. 2001 WHO, Geneva WHO/FCH/CAH/01.23, and WHO/NHD/01.08

- Niższa zachorowalność i śmiertelność z powodu chorób zakaźnych, gł. zakażeń żołądkowo-jelitowych
- Brak deficytów wzrostu wśród niemowląt wyłącznie karmionych piersią przez 6 mc w krajach rozwiniętych i rozwijających się
- Dłuższy okres nieplodności laktacyjnej
- Nie wykazano istnienia korzyści z wprowadzenia żywności uzupełniającej przed 6 mc, z wyjątkiem lepszej gospodarki żelazem (w Hondurasie), skuteczniej można ją skorygować suplementacją niż produktami uzupełniającymi

Trwające od lat dyskusje i różnice w poglądach poszczególnych ośrodków medycznych dotyczące długości karmienia piersią nie powinny mieć miejsca. Światowa Organizacja Zdrowia od lat zalecała kontynuowanie karmienia piersią 2 lata lub dłużej (Rez. WHO 43.3/1990, 47.5/1994, 55.25/2002). Amerykańska Akademia Pediatrii zaleca minimum 12 miesięcy, ale nie określa górnej granicy: „lub dłużej według życzenia matki lub dziecka”.

Udział KUKP w tak ważnej konferencji jest niezwykle cenny dla podjęcia szerszej dyskusji z pediatrami i neonatologami dotyczącej przekazywania właściwych, jednolitych informacji matkom małych dzieci.

ZAPROSZENIE

Zapraszamy na konferencję pt. „**25 lat promocji karmienia piersią i co dalej?**”, która odbędzie się o godz. 11.00, 2 czerwca 2006 roku w Warszawie w Teatrze Żydowskim przy Pl. Grzybowskiem 12/16.

Program:

Konferencję otworzy i słowo wstępu wygłosi prof. Jerzy Woy-Wojciechowski

Wykład otwierający

Unikalna wartość pokarmu kobiecego dla zdrowia dziecka - prof. Barbara Kowalewska – Kantecka, IMiDz

Sesja 1

- *Karmienie piersią a problemy alergii pokarmowej* – prof. Hanna Szajewska, Klinika Gastroenterologii i Żywienia Dzieci Akademii Medycznej w Warszawie
- *Stosowanie leków w okresie laktacji* – dr n. med. Barbara Królak-Olejnik, Katedra i Klinika Perinatologii i Ginekologii w Zabrze, Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach

Sesja 2

- *Wczesny kontakt i karmienie piersią po cięciu cesarskim* – dr n. med. Beata Pawlus, Szpital Św. Rodziny w Warszawie
- *Karmienie mlekiem matki w intensywnej opiece i terapii noworodka* – doc. dr hab. med. Jacek Rudnicki, Katedra i Klinika Położnictwa i Perinatologii Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie

Wykładowcy przedstawiają aktualny stan wiedzy w zakresie wybranej problematyki. Na zakończenie koncert zespołu „Sklep z ptasimi piórami” Ponadto dla wszystkich uczestników: materiały konferencyjne, konkursy i promocje oraz poczęstunek.

Zakończenie przewidujemy ok. godz. 16.

Przysługują punkty edukacyjne.

Wniesienie opłaty stanowi rezerwację miejsca i potwierdzenie uczestnictwa. Prosimy dokonać przelewu na konto BRE BANK 54 1140 1010 0000 5046 0800 1001 do 15.05. 2006 podając imię i nazwisko uczestnika i dopisek "Konferencja".

Przyjmujemy też opłatę w dniu konferencji - w miarę wolnych miejsc.

Zwolnieni z opłaty są członkowie KUKP, których prosimy o potwierdzenie przybycia telefonicznie, faksem lub e-mailem do 15.05.2006. Jednocześnie przypominamy o obowiązku opłacania składek członkowskich w wysokości 30 PLN rocznie.

Przed konferencją odbędzie się spotkanie szkoleniowe dotyczące Monitoringu i Reocen Szpitali Przyjaznych Dziecku. **Po konferencji odbędzie się sprawozdawcze Walne Zebranie członków KUKP.**

Magdalena Nehring-Gugulska

1 % PODATKU DOCHODOWEGO

Komitet Upowszechniania Karmienia Piersią jest organizacją pożytku publicznego, zarejestrowaną w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 0000206792, która działa na terenie Polski od 24.04.1992 r.

1% Twojego podatku wesprze promocję karmienia piersią i Szpitali Przyjaznych Dziecku w Polsce. Nasza działalność uzależniona jest w szczególności od ofiarności darczyńców.

Jeśli zechcecie przekazać 1% swojego podatku na rzecz Stowarzyszenia Komitet Upowszechniania Karmienia Piersią z zamiarem wsparcia jego działalności statutowej, podajemy sposób przekazania wpłaty:

- 1) w rocznym zeznaniu podatkowym PIT-36, PIT-37 lub PIT-28 z kwoty należnego podatku wyliczyć 1%,
- 2) o wyliczoną kwotę pomniejszyć należny podatek, lub
- 3) wyliczoną kwotę równą 1% wpłacić na pocztę, w banku lub przelewem elektronicznym na konto: BRE Bank O/K W-wa 54 1140 1010 0000 5046 0800 1001

Dziękujemy za życzliwość!

KONTAKT

Rada Międzynarodowych Konsultantów Laktacyjnych

Przy Komitecie Upowszechniania Karmienia Piersią

Instytut Matki i Dziecka, ul. Kasprzaka 17A, 01-211 Warszawa

e-mail: rmkl@laktacja.pl – na ten adres prosimy przysyłać wypełnione ankiety językowe, pomysły, postulaty, sprawy itp.

tel. biura KUKP 0-22 32 77 345, tel. do sekretarza RMKL 0-605 565 321